

Fornografia per al rei.
Fragment d'un dels curts
rodats pels germans Ba-
nos per a Alfons XIII.

99 anys de cinema X

Durant més de setanta anys, el cinema pornogràfic ha estat un subgènere clandestí que ha comptat amb il·lustres afeccionats. Avui el porno ha aconseguit eixir del món de la marginalitat per convertir-se en una pròspera indústria.

L'any 1896, pocs mesos després de les primeres projeccions cinematogràfiques dels germans Lumiere a París, l'empresari artístic Charles Pathé ja disposava d'una sèrie de pel·lícules d'un candorós erotisme protagonitzades per Louise Willy, una coneguda artista d'*strip-tease*. Els curts metratges eròtics com *Le coucher de la mariee* (1896) tingueren molt d'èxit en les seues primeres projeccions públiques a França. La censura, però, no va tardar a aparèixer i l'exhibició de films eròtics es limità a circuits clandestins que molt prompte s'estendrien per tot Europa i per Amèrica. Conegudes als Estats Units com *stag movies* i a França com *cinema polisson* o *cinema clandestin*, els curts eròtics evolucionaren progressivament cap a un contingut sexual més explícit fins arribar a la porno-

grafia. Els principals consumidors d'aquest costós material clandestí foren l'aristocràcia decadent i l'alta burgesia. Un dels primers afeccionats il·lustres al nou fenomen llicenciós fou el xa de Pèrsia, que l'any 1909 va comprar un projector cinematogràfic per a fer sessions de cinema pornogràfic en les dependències privades del seu palau. L'afecció del monarca persa també era compartida pel rei Faruk d'Egipte i pel rei Alfons XIII, segons certes investigacions històriques. Durant la dècada dels vint, el comte Romanones va encarregar als germans Banos de Barcelona el rodatge d'una sèrie de curts pornogràfics per a complaure les afeccions pornòfiles d'Alfons XIII. Algunes d'aquestes pel·lícules tractaven sobre les perversions de l'església i la classe política des d'una perspectiva paròdica. Amb l'arribada de Primo de Rivera l'any 1926, els curts van desaparèixer durant

quasi setanta anys, i una part fou redescoberta recentment pels valencians Josep Lluís Rado i Sigfrid Monleon i restaurada per la Filmoteca de la Generalitat valenciana.

La primera pel·lícula porno amb una anècdota argumental fou possiblement *La bonne auberge* (1908), una història ambientada en la França de Luís XIII i els seus mosqueters. La casa francesa Pathé era la principal productora d'aquesta classe de films que intentaven adaptar els arguments de les pel·lícules conegudes del cinema convencional. Entre les dues guerres mundials, el *cinema clandestin* va gaudir del màxim esplendor amb l'aparició dels primers projectors de dimensions reduïdes per a ús domèstic i les projeccions en els bordells de luxe.

Després de la Segona Guerra Mundial, s'inicià una època de penúria econòmica i restriccions morals que va provocar el

tancament dels grans bordells i una major persecució legal de la pornografia. La comercialització en massa dels projectors de 16 mil·límetres als Estats Units va permetre, però, que el mercat clandestí de cintes pornogràfiques no desapareguera. Malgrat la intensa repressió policíaca, es multiplicaren les filmacions eròtiques casolanes destinades a un nou públic consumidor de classe mitjana. Durant la dècada las cinquanta, les autoritats toleraren la venda per correspondència dels curts protagonitzats per artistes d'*strip-tease* i en certs cinemes de perifèria s'acceptà l'exhibició dels films naturistes i posteriorment dels *nudies* de Russ Meyer.

El progressiu augment de l'erotisme dels *nudies* nord-americans a mitjan dècada dels seixanta va donar pas al naixement del *soft core*, on ja apareix l'activitat sexual però encara de manera simulada.

L'any 1969 s'organitza a Copenhaguen la Primera Fira del Sexe per a celebrar la legalització de la pornografia a Dinamarca. Aquesta gran exposició, anomenada Sex-69, fou el tema central del pseudodocumental d'Alex de Renzy *Censorship in Denmark: A New Approach*.

L'èxit comercial d'aquest film als Estats Units animà Alex de Renzy a fer *History of Blue Movies*, un documental sobre la història del cinema pornogràfic als Estats Units des dels seus orígens. El pretext documental fou emprat per altres realitzadors per mostrar escenes de sexe explícit. El primer llarg metratge porno amb un argument de ficció sòlid

i una vocació comercial fou *Mona: The Virgin Nymph* (1979) de Bill Osco, un dels directors més importants de cinema pornogràfic de la Costa Oest, que va produir també nombrosos curts pornos anomenats *loops* per a les cabines d'exhibició dels *sex-shops* de Los Angeles i San Francisco i per a la venda per correu. Un informe del Congrés del Estats Units a favor de la legalització de la pornografia va permetre l'inici d'una nova època.

L'eclosió comercial del porno.

L'estrena a Nova York de *Deep Throat* de Gerard Damiano en la primavera de 1972 va permetre l'eixida de la pornografia dels circuits especialitzats per a convertir-se en un fenomen social més ampli. Rodada amb 24.000, la pel·lícula va recaptar més de sis milions de dòlars durant els primers anys d'exhibició. El principal atractiu de *Deep Throat* era poder admirar la singular tècnica de fel·lació de Linda Lovelace, la primera gran figura del porno nord-americà. Damiano va aprofitar aquest èxit per a rodar un any després *The Devil in Miss Jones*, 1973, una pel·lícula més ambiciosa i seriosa per les seues connotacions existencials.

A San Francisco, els germans Jim i Artie Mitchell estrenaven de manera quasi si-

'Private afternoons of Pamela Mann', dalt; i 'Behind the green door', baix. Dues pel·lícules clàs-

siques dels temps daurats de la pornografia 'contracultural'.

multània *Behind the Green Door*, 1972, un singular *road movie* porno d'estètica *underground* que descriu la iniciació sexual d'una innocent i silenciosa jove. La protagonista del film era Marilyn Chambers, una estilitzada model coneguda per la seua participació en la pu-

blicitat del sabó Ivory Snow.

Behind the Green Door, *Deep Throat* i *The Devil in Miss Jones* han quedat com els tres clàssics fonamentals del gènere pornogràfic, però d'altres films com *Story of Joanna* (1975), també de Gerard Damiano, *The Opening of Misty Beethoven* i *Privates Afternoons of Pamela Mann*, ambdues de Radley Metzger amb el pseudònim de Henry Paris, han de ser necessàriament destacats en una història del cinema X.

Mort i resurrecció del cinema X.

Al llarg de la dècada dels vuitanta, els realitzadors de porno van substituir progressivament el suport cinematogràfic pel vídeo, un sistema bastant més econòmic i pràctic. Aquest canvi va provocar una profunda transformació de la indústria pornogràfica amb un espectacular increment de la producció i una considerable disminució de la qualitat dels films. L'esperit *amateur* i contracultural dels setanta

fou substituït per plantejaments empresarials i criteris d'estricta rendibilitat. L'expansió industrial del porno tant als Estats Units com a Europa va permetre la definitiva consolidació d'un poderós *star-system* que va comptar amb el suport incondicional de nombroses publicacions eròtiques. La poc atractiva generació d'actrius dels setanta (Georgina Spelvin, Linda Lovelace, Annette Haven) fou reemplaçada per una promoció d'estrelles quasi adolescents i molt professionals com Ginger Lynn, Amber Lynn o Traci Lords. Més reduït que l'americà, l'*star-system* europeu dels últims deu anys ha comptat entre les seues principals figures amb Cicciolina, Rocco Siffredi, Sarah Young, Zara Whites o Gabriella Dari.

Una bona part de les actrius nord-americanes i europees actuals ha passat per la sala d'operacions per tal d'augmentar el volum dels seus pits i entre els homes és habitual la pràctica del culturisme. L'espectacular presència física de les estrelles dels cinema X dels noranta (Racquel Darrrian, Savannah, Janine, Ashlyn Gere) contrasta amb l'escàs atractiu de les anònimes protagonistes dels primers curts eròtics de principi de segle i il·lustra la vertiginosa evolució de la pornografia en quasi cent anys d'història.

El cinema porno ha deixat enrere els seus orígens prostibularis i marginals per convertir-se en una poderosa indústria transnacional.

Lluc Soler